

[Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/643_365;

51. Ukaz prezidenta Ukrainy №1119/2010 «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 17 lystopada 2010 roku «Pro vyklyky ta zahrozy natsionalnoi bezpetsi Ukrainy u 2011 rotsi» (17 lystopada 2010 r.) // Pavlo Hai–Nyzhnyk. Osobystyi sait [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: [http://www.hai–nyzhnyk.in.ua/doc2/2010\(11\)17.RNBO.php](http://www.hai–nyzhnyk.in.ua/doc2/2010(11)17.RNBO.php).

52. Uriadovyi kurier. – 2010. – 22 kvitnia.

53. Uriadovyi kurier. – 2010. – 25 chervnia.

54. Uriadovyi kurier. – 2010. – 19 veresnia.

55. Uriadovyi kurier. – 2011. – 19 zhovtnia.

56. Uriadovyi kurier. – 2012. – 5 travnia.

57. Yanukovych V. Dvadtsiat rokov Ukrainy: Nash shliakh lyshe pochynaietsia / Viktor Yanukovych // Dzerkalo tyzhnia. Ukraina. – 2011. – 19–26 serpnia.

58. Analytical correspondence between agents of intelligence and analysis company «Stratfor» about Putin and Medvedev role in the arrest of Tymoshenko and Russians plans for Yanukovych (Letter senior analyst for Eurasia Lauren Goodrich to the director from the analysis of «Stratfor» Reva Balla; September 14, 2011) // Pavlo Hai–Nyzhnyk. Osobystyi sait [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: [http://www.hai–nyzhnyk.in.ua/doc2/2011\(09\)14.analytical.php](http://www.hai–nyzhnyk.in.ua/doc2/2011(09)14.analytical.php).

59. Chow E. C. (Senior Fellow Program Center for Strategic and International Studies) Energy and National Security: «Ukraine at a Crossroads: Whats at Stake for the U.S. and Europe?» (Senate Foreign Relations Committee Subcommittee on European Affairs Hearing; February 1, 2012) / Edward C. Chow // Pavlo Hai–Nyzhnyk. Osobystyi sait [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.hai–nyzhnyk.in.ua/downloads/2012.senat.Chow.pdf>.

60. European Parliament. – 2011. – October, 27th [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P7–RC–2011–0543&language=EN>

61. Pifer S. (Senior Fellow, Center on the United States and Europe; The Brookings Institution) Developments in Ukraine and Implications for U.S. Policy (Statement before the Senate Foreign Relations Committee Subcommittee on European Affairs; February 1, 2012) / Steven Pifer // Pavlo Hai–Nyzhnyk. Osobystyi sait [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.hai–nyzhnyk.in.ua/downloads/2012.senat.Pifer.pdf>.

62. Schuller K. Was tun mit Viktor Fjodorowitsch? / Konrad Schuller // Frankfurter Allgemeine Zeitung. – 2012. – 30. Oktober.

63. Wilson D. M. (Executive Vice President Atlantic Council) Ukraine at a Crossroads: Whats at Stake for the United States and Europe (Subcommittee on European Affairs; Senate Committee on Foreign Relations; February 1, 2010) / Damon M. Wilson // Pavlo Hai–Nyzhnyk. Osobystyi sait [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: // <http://www.hai–nyzhnyk.in.ua/downloads/2012.senat.Wilson.pdf>.

64. World Economic Outlook Database // International Monetary Fund. – April, 2016 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2016/01/weodata/index.aspx>.

Hai–Nyzhnyk P. P., *Doctor of Historical Sciences, Academician of the Ukrainian Academy of Sciences, Head of the Department of Historical Studies at the Research Institute of Ukrainian Studies (Ukraine, Kyiv), Hai–Nyzhnyk@ukr.net*

Ukrainian–Russian intergovernmental relations between 2010–2012 during the first phase of the presidency of Viktor Yanukovych

The Ukrainian–Russian intergovernmental and diplomatic relations in 2010–2012 are covered during the first phase of the presidency in Ukraine, V. Yanukovych. The political and diplomatic efforts of the President, Prime Minister and the Ministry of Foreign Affairs in the interstate relations between Ukraine and the Russian Federation in the fields of geopolitics, energy, economics and military cooperation are analyzed.

Keywords: *diplomacy, Ukrainian–Russian relations, Yanukovych, Putin, Medvedev.*

* * *

УДК 327(477):061.1 ЄС

Герасимчук Т. Ф.,

кандидат історичних наук, доцент, доцент
кафедри політичних наук, Рівненський державний
гуманітарний університет (Україна, Рівне),
gft.polit.education@gmail.com

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ: ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКУВАННЯ

На основі системного та структурно–функціонального підходів досліджуються особливості комунікування імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Процес комунікування імплементації Угоди про асоціацію, що є метою дослідження, визначається, з одного боку, реаліями сучасного глобалізованого світу, а з іншого – внутрішніми реформами в Україні, плуралізацією громадських структур, рівнем довіри до влади, охопленням цільових груп та необхідністю переходу на рівень масової комунікації. Правову основу комунікаційного процесу складають: Угода про асоціацію, Стратегія комунікації та низка урядових програм і проєктів ЄС, що визначають глибинність, якість і динаміку змін та реформ в Україні. Головною умовою комунікування імплементації Угоди про асоціацію є системна робота щодо реалізації Стратегії комунікації та забезпечення ефективного функціонування багаторівневої комунікаційної моделі на основі взаємодії інституцій Європейського Союзу, урядових структур України, експертного середовища і громадянського суспільства.

Ключові слова: *Європейський Союз, Угода про асоціацію, імплементація, комунікація, комунікування, Стратегія комунікації.*

Імплементація Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (повна назва Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами–членами, з іншої сторони, (далі – Угода)) стратегічно важлива для України, а набуття чинності всіма положеннями Угоди єдине з найважливіших політичних подій в історії Української державності. Це ще один історичний шанс до ствердження України як суверенної, правової, демократичної держави. Глибинність і якість трансформаційних змін в Україні значною мірою визначаються положеннями Угоди, яка по суті є «дорожньою картою» реформ. Масштабність євроінтеграційного процесу робить необхідним здійснення потужної роз'яснювальної та комунікаційної роботи в Україні на всіх рівнях: від загальнонаціонального до регіонального і кожного громадянина, щоб, з одного боку –дати розуміння змісту та необхідності реформ, що проводяться в рамках імплементації Угоди, а з іншого – мінімізувати негативний вплив потужної пропагандистської машини РФ. Адже одне й інше заважає виробляти оптимальні формули співпраці та об'єктивно аналізувати позитивні ефекти і проблеми асоціації.

Актуальність даної теми. Імплементація Угоди про асоціацію – стратегічно важлива для нашої держави, відтак постає проблема якісного комунікування цього процесу. В інформаційному просторі є чимало помилкових міркувань, популістських заяв, дезінформації та міфів щодо негативних наслідків для України від переходу на європейські норми і стандарти та імплементації Угоди про асоціацію. Хоча за даними різних соціологічних досліджень більшість громадян України підтримує євроінтеграційний курс, але для розуміння суті змін потрібна роз'яснювальна робота на всіх рівнях: від державних службовців до бізнесу та громадянського суспільства. Особливо актуальною ця проблема є на регіональному та місцевому рівнях, де

все ще домінуючими є погляди на євроінтеграцію, як на суто зовнішній процес, який не стосується громадян та внутрішніх перетворень в державі, або найчастіше асоціюється з безвизовим режимом і трудовою міграцією. Успіх і очікувані результати можуть бути тоді, коли є не лише підтримка, а й розуміння змісту євроінтеграційного процесу. Власне частина положень Угоди про асоціацію визначає зміст реформ, які має провести Україна. Задля цього важливо дистанціюватись від політизації процесу імplementації Угоди та якісно його комунікувати. Але комунікація ще не набула системного характеру, що актуалізує дослідницьку проблему.

Метою статті є дослідження особливостей комунікування імplementації Угоди про асоціацію в українському суспільстві та аналіз нормативно-правових основ комунікаційного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З набуттям чинності Угодою зростає інтерес до аналізу асоціації України з ЄС, що зумовлює появу комплексних аналітичних досліджень, які переважно фокусуються на вивченні правових та економічних аспектів Угоди. У своїх працях науковці аналізують запровадження європейських норм і стандартів, визначають економічні перспективи та ризики для України, а також полемізують щодо того, чим Україна приваблива для ЄС і наскільки ЄС важливий для України як економічний партнер, роблять прогнози щодо перспектив імplementації Угоди.

Правові засади співробітництва України з Європейським Союзом досліджують українські вчені М. Кузьо [13], Р. Петров [18], Р. Хорольський [13], Д. Черніков [13], І. Яковюк [35] та ін. Механізми реалізації Угоди про асоціацію містяться у наукових доробках А. Баровської [1], І. Березовської [2], І. Демченка [5]. Означена проблема перебуває у колі наукових інтересів вітчизняних учених інших галузей науки: економістів, істориків, політологів, міжнародників, соціологів, культурологів тощо. Студіують дану проблему Я. Малик [15], В. Пасічник [17], Н. Тодорова [29] та ін.

Заслужують увагу аналітичні доповіді експертів, що представляють незалежні аналітичні центри України: «Угода про асоціацію Україна – ЄС: дороговказ реформ» за редакцією О. Сушка та координацією Інституту Євроатлантичного співробітництва [32]. Предметно і фахово аналізують положення Угоди та процес імplementації експерти та аналітики Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, Інституту світової політики, Інституту європейської політики, ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, Київського міжнародного інституту соціології (КМІС), Міжнародного центру перспективних досліджень, Національного інституту стратегічних досліджень, Платформи громадянського суспільства Україна – ЄС, Українського центру європейської політики, Фонду Демократичні ініціативи ім. Льва Кучеріва, Фонду «Відродження», Центру «Нова Європа», Центру політико-правових реформ, Центру Разумкова тощо.

Не зважаючи на інтерес науковців до імplementації Угоди, аналіз процесу комунікування європейської інтеграції допоки не став предметом наукового дискурсу. Теоретико-концептуальною основою дослідження процесу комунікування імplementації Угоди є теорія масової комунікації. Вагомий внесок у розвиток теорії масової комунікації зробив британський учений

Деніс Мак-Квейл. У фундаментальній праці «Теорія масової комунікації» вчений аналізує роль масової комунікації у суспільних процесах, виокремлює теорію розвитку і теорію демократичної участі, вибудовує «піраміду рівнів комунікування» [14; 38]. У контексті досліджуваної проблеми це досить актуально, позаяк комунікування імplementації Угоди про асоціацію – це багаторівнева комунікація, яка визначається чинниками як внутрішнього, так і зовнішнього середовища.

Українська школа комунікативістики представлена роботами С. Демченка [6], Г. Почепцова [19], В. Різуна [25] та ін.

Поглиблюють розуміння дослідницької проблеми з теорії масової комунікації праці західних вчених Д. Девідсона, Т. Гобан-Класа, Н. Лумана, Н. Чомскіта багатьох інших. Існує велика кількість теорій, концепцій та гіпотез масових комунікацій і українських учених (В. Буряка, В. Іванова, О. Зернецької, В. Москаленка, В. Лизанчука, С. Квіта, Б. Потятиника, В. Шкляра та ін.), але межі даної публікації унеможливають аналіз усіх наукових доробків. Теоретико-концептуальні аспекти процесу комунікування – це предмет окремого наукового дослідження, що матиме продовження в наступних публікаціях автора.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Комунікування імplementації Угоди, як і комунікування реформ та дій влади щодо реалізації євроінтеграційної стратегії України – проблема не менш важлива та складна, ніж самі реформи. Автор робить спробу дослідження комунікування імplementації Угоди на основі системного підходу, теоретичним підґрунтям якого є теорія масової комунікації. Дослідження титульної проблеми може бути корисним у ефективній реалізації Стратегії комунікації та забезпеченні її безпеки поглядів щодо якісної і динамічної імplementації Угоди про асоціацію.

Методологія дослідження комунікування імplementації Угоди про асоціацію ґрунтується на системному і структурно-функціональному підходах, методи аналізу документів та контент-аналізу змісту Угоди про асоціацію, Стратегії комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018–2021 роки, програм та звітів Уряду України, аналітичних звітів експертів та інших документів, що визначають процес комунікування імplementації Угоди.

Найвагомішим досягненням України після двох Майданів 2004 та 2014 років є підписання, ратифікація та набуття чинності Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. З 1 вересня 2017 року всі положення Угоди набули міжнародно-правової чинності¹ [30]. Хоча динаміка не така оптимістична як хотілося б, але процес відбувається і є певні результати. Водночас є низка надважливих завдань, які повинні вирішуватись системно на основі взаємодії політичної влади з суб'єктами бізнесу та громадянським суспільством. Є величезний соціальний запит на об'єктивну та всебічну

¹ 21 березня 2014 року у Брюсселі підписано політичну частину Угоди, а 27 червня 2014 року – економічну частину. Синхронно з Європейським парламентом Верховна Рада України ратифікувала Угоду 16 вересня 2014 р. Частина розділів асоціації почали діяти тимчасово ще з 1 листопада 2014 року, з 1 січня 2016 року було запроваджено положення Угоди у частині зони вільної торгівлі у режимі тимчасового застосування.

інформацію про особливості імплементації Угоди, її політичні, економічні, інституційні та соціальні ефекти, плюси та мінуси для України. Це підтверджується думкою Віце-прем'єр-міністра з питань європейської інтеграції Івanni Климпуш-Цинцадзе про те, що «ефективна комунікація дозволить детально роз'яснити громадянам переваги Угоди, якими вони можуть скористатися для розвитку власного бізнесу, власної освіти, поліпшення здоров'я, розвитку мережі громадських та наукових контактів» [11].

Про важливість комунікації імплементації Угоди зазначив Глава представництва ЄС в Україні Хюг Мінгареллі на конференції «Підсумки імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2017 рік та подальші плани» 23 лютого 2018 р. «Потрібно пояснювати українцям як виконання Угоди вплине на їх життя. Є багато популістів, які намагаються знецінити досягнення, показати, що Угода не працює. Потрібно пояснювати, що виконання Угоди необхідне українцям, а не ЄС. Уряд, Президент, Верховна Рада України та громадянське суспільство повинні розуміти, що виконання Угоди про асоціацію – це командна гра. Ми одна команда і виконання Угоди буде нашим спільним успіхом або спільною поразкою», – наголосив Посол Мінгареллі [3]. Зауважимо, що у лютому 2018 року помітно активізувався діалог у форматі «Уряд – Парламент України». Результатом стала представлена «Дорожня карта законодавчого забезпечення виконання Угоди про асоціацію на 2018 – 2019 роки» [7]. Віце-прем'єр-міністр Івanna Климпуш-Цинцадзе 27 лютого 2018 р. під час зустрічі з депутатами Європейського Парламенту в Брюсселі, де йшлося про імплементацію Угоди про асоціацію та майбутнє відносин Україна – ЄС, запевнила, що «реформа системи державного управління сприятиме тому, що євроінтеграція посяде більш високі позиції в порядку денному Уряду» [10].

Імплементація Угоди є питанням політичної відповідальності Парламенту, Уряду, міністерств та відомств. Для досягнення успіху потрібно: по-перше, мати політичну волю і прийняти «правила гри», що визначаються Угодою; по-друге, якісно комунікувати процес, щоб забезпечити підтримку реформ з боку суспільства; по-третє, зміст комунікаційної стратегії має сприяти не лише імплементації Угоди, а й забезпеченню свідомої підтримки євроінтеграційного курсу та формуванню європейських цінностей, демократичної політичної культури та європейської ідентичності.

Насправді потрібно провести титанічну експертно-аналітичну роботу, адже Угода налічує 1200 сторінок, складається з 7 розділів, які включають 486 статей з посиланнями на численні регламенти ЄС, 43 додатків і трьох протоколів [30]. Ці норми мають бути повністю імплементовані в законодавство України. Масштабність і складність розв'язання цих завдань, кількість задіяних у процесі учасників, попередній негативний досвід державних органів у питанні комунікації європейської інтеграції¹ обумовили необхідність формування цілісної

¹ Українська влада вже неодноразово намагалася вирішити питання інформування/комунікування євроінтеграції серед своїх громадян. Це Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу, що затверджена ще в 1998 році (втратила чинність), на основі якої 14.09.2000 р. була розроблена Програма інтеграції України до Європейського Союзу (втратила

та зрозумілої комунікаційної стратегії. Розпорядженням Кабінету Міністрів України №779-р. від 25 жовтня 2017 р. затверджено нову Стратегію комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018–2021 роки (далі – Стратегія) [27]. Водночас Урядом розроблено та схвалено План заходів на 2018 рік з реалізації Стратегії [33].

Стратегія є важливим урядовим документом, програмою взаємодії Уряду України з бізнесом, громадянським суспільством та міжнародними партнерами. Вона будується на «принципах взаємодії держави та неурядового сектору і спрямована на формування прозорих і зрозумілих правил у процесі імплементації Угоди та комунікації через формування адекватних реаліям цілей інформування. Основною метою Стратегії є утвердження в українському суспільстві свідомої підтримки членства України в ЄС, інтеграції в європейський економічний, культурний і політичний простір та здійснення процесу внутрішніх реформ і перетворень у бік демократичного і прозорого суспільства, що спирається на засадничі права та свободи людини, принципи гендерної рівності та недискримінації, підзвітності влади, ринкової економіки та відкритості» [27]. Але лише Стратегії недостатньо для того, щоб забезпечити ефективну її реалізацію та очікуваний результат. Успіх може бути тоді, коли у суспільстві є розуміння і адекватне сприйняття реформ, а відтак і підтримка процесів євроінтеграції.

На думку Віце-прем'єр-міністра, «Стратегія повинна забезпечити виконання одного з важливих завдань Уряду, а саме – роз'яснення процесу євроінтеграції для наших співгромадян. У Стратегії чітко сформульовані цілі комунікації Угоди про асоціацію: підвищення поінформованості населення, консолідація проєвропейських сил всередині країни та за її межами (зовнішня комунікація), протидія дезінформації» [11]. Стратегія містить «чіткі положення щодо координації зусиль, оскільки до комунікації залучається широке коло гравців у цій сфері та значна частина ресурсів донорів» [11]. Але як завжди у нас є норми і стратегія, а практична реалізація і результати не відповідають поставленій меті.

Рівень поінформованості показують результати соціологічних досліджень, які є відправною точкою у комунікуванні Угоди та реалізації Стратегії. Для прикладу, за даними КМІС, станом на червень 2018 р. 83,7% українців не задоволені напрямком, у якому

чинність), що визначали необхідність забезпечення проведення широкомасштабної інформаційної національної кампанії з метою сприяння інтеграції України до ЄС, забезпечення доступу до європейських правових, бібліографічних та інших інформаційних баз даних та деяких інших заходів.

З 2004 по 2011 рік в Україні функціонували дві державні програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України (Указ Президента України від 13 грудня 2003 р. №1433 «Про державні програми з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004–2007 роки» (втратив чинність), Постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2008 р. №594 «Про затвердження Державної цільової програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2008–2011 роки» (Постанова чинна)). В 2013 році було прийнято Концепцію реалізації державної політики у сфері інформування та налагодження комунікації з громадськістю з актуальних питань європейської інтеграції України на період до 2017 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 березня 2013 р. №168-р), (Концепція чинна). На жаль, жодна з прийнятих норм не виконала покладених на неї функцій.

рухається країна, в той час як 47,3% підтримують євроінтеграційний курс [28]. Такий високий відсоток незадоволених респондентів свідчить про падіння рівня довіри до влади. Не вдаючись до кластерного чи факторного аналізу даних, зрозуміло, що навіть ті респонденти, які підтримують євроінтеграційний курс, не розуміють, що насправді відбувається в державі й куди ми рухаємося. Очевидно, що реформи не завжди популярні серед населення і не співпадають з їх очікуваннями, але влада має комунікувати з суспільством і формувати рівень довіри до себе. Це ж стосується і комунікування імплементації Угоди. Має бути системна робота щодо реалізації Стратегії комунікації, забезпечення ефективного функціонування багаторівневої комунікаційної моделі на основі взаємодії інституцій Європейського Союзу, урядових структур України, експертного середовища і громадянського суспільства.

Очевидно, що потрібно дати чітку відповідь на питання: «Що ми проводимо: інформування чи комунікування?» Адже це не тотожні поняття. Зауважимо, що обмін інформацією – лише частина комунікаційного процесу. Відмінність комунікаційної кампанії від інформаційної полягає в наявності (чи навпаки, браку) механізмів зворотнього зв'язку. Чи можна вважати якісним зворотнім зв'язком у комунікуванні імплементації Угоди підтримку євроінтеграційного курсу громадянами України¹? Адже відповідь на це питання не корелює з обізнаністю громадян щодо змісту реформ та імплементації Угоди. Очевидно, що в соціологічних опитуваннях потрібно включати питання щодо Угоди про асоціацію та розширювати кількість альтернатив у відповідях респондентів. І в цьому, на думку автора, одна з основних проблем будь-яких комунікаційних кампаній щодо європейської чи євроатлантичної інтеграції, що проводяться в Україні. Вони за змістом і за методами є інформаційними кампаніями. Таким чином, у комунікації важливо все: від змісту, визначення ключових і зрозумілих меседжів, визначення цільових аудиторій до вимірювання результатів на виході через зворотній зв'язок. Це дасть можливість вчасно корегувати медіа контент відповідно до рівня комунікації, якісно комунікуватиме лише на рівні управлінських структур, а й перейти на вищий рівень комунікування – масової комунікації.

Щодо рівнів комунікування слухною є думка вченого Д. Мак-Квейла, який вибудував «піраміду рівнів комунікування»: 1-й рівень – інтраперсональне

комунікування (внутрішнє мислення однієї особи); 2-й рівень – це між особове комунікування (форма спілкування між двома–трьома особами), 3-й рівень – групове комунікування (в соціальних групах), 4-й рівень – інституційне комунікування (між інституціями, організаціями). Вершиною в піраміді Д. Мак-Квейла є 5-й рівень – масове комунікування [14, с. 36]. Власне, коли йдеться про комунікування імплементації Угоди про асоціацію та ефективного реалізації Стратегії комунікації є очевидним, що без переходу на рівень масового комунікування неможливо успішно реалізувати плани і завдання, а відтак і забезпечити високий рівень підтримки. Однак, для якісного комунікування важливо протягом усього періоду реалізації Стратегії вимірювати рівень підтримки через систематичний моніторинг процесу комунікування імплементації Угоди і систематичне проведення соціологічних зрізів на єдиній методологічній основі.

Автор поділяє думку багатьох експертів та аналітиків, що «соціологічні дослідження (якісні та кількісні) – це засіб вимірювання ефективності комунікації. Вони дозволяють з'ясувати, рівень поінформованості цільової аудиторії про реформи, їх сприйняття, виявити обізнаність щодо Угоди про асоціацію. Складність і поліаспектність цієї проблеми пов'язана з поширеною нестачею чітких критеріїв, за якими взагалі можна виміряти успішність процесу комунікування» [8, с. 72]. Якщо питання про підтримку євроінтеграційного курсу України включають уссоціологічні опитування, то питань щодо її змісту практично немає інструментарії досліджень. Відтак визначення ефективності комунікування залишається актуальним. Однак, вже з'явилася перша спроба вирішення проблеми. 10 липня 2018 р. Центром «Нова Європа» спільно з Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції презентовано результати дослідження громадської думки «Нова Європа: як її бачать українці» [20]. Це одне з перших соціологічних опитувань на замовлення вищезгаданих структур, в якому поставлено конкретні питання щодо змісту європейської інтеграції, що хоча б частково показують розуміння проблеми громадянами України. Є підстави сподіватися, що задля реалізації Стратегії комунікації організаційні структури, які планують, координують і реалізують Стратегію будуть впроваджувати цей досвід і не лише інформувати про євроінтеграцію, а й якісно її комунікувати, отримавши зворотній зв'язок.

Згідно положень Угоди створено ряд організаційних структур, які виконують комунікаційну функцію на різних рівнях комунікації, як в українському суспільстві, так і комунікування імплементації Угоди у міжнародному середовищі. Координацію діяльності органів виконавчої влади з розроблення та здійснення заходів, спрямованих на виконання Угоди про асоціацію здійснює згаданий вище Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції. На нього покладено організаційне, експертно-аналітичне та інформаційне забезпечення діяльності Кабінету Міністрів України у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції, а також комунікаційна функція – інформування громадськості.

Окрім того, суб'єктами комунікації на міжнародному рівні є спільні органи асоціації, які визначають,

¹ Рівень підтримки євроінтеграційного курсу України протягом останніх трьох років досить високий, про що свідчать результати загальнонаціонального опитування «Підсумки-2017: громадська думка», проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з Центром Разумкова з 15 по 19 грудня 2017 року. Зовнішньополітичні орієнтації українців з 2014 року є стабільними й показують позитивну динаміку. Так, у грудні 2014 року 57% обирали орієнтацію на вступ до ЄС, у грудні 2015 року – 56%, у грудні 2016 року – 58%, у грудні 2017 року – 59%. Для 48% українців запровадження безвізового режиму є важливим, а 26% громадян вважають запровадження безвізового режиму головною політичною подією року [9]. За даними опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології, станом на вересень 2017 року вступ України до ЄС підтримували 57% вказавши, що вони проголосували б за вступ України до ЄС, 17% – проти, і решта 25% – не визначилися, або не брали би участі у голосуванні [4].

координують і несуть відповідальність за імplementацію Угоди:

1. Рада асоціації – здійснює моніторинг і контроль виконання Угоди.

2. Комітет асоціації – допоміжний орган Ради асоціації.

3. Парламентський комітет асоціації – форум депутатів Парламенту України і Європейського Парламенту для проведення засідань.

4. Платформа громадянського суспільства (ПГС) – орган, який складається з представників громадянського суспільства України, з однієї сторони, і членів Європейського економічного і соціального комітету – з іншої; створена з метою інформування громадянського суспільства обох Сторін про виконання Угоди [34]. Угодою передбачено здійснення регулярних контактів Комітету асоціації з представниками ПГС з метою отримання їхньої думки щодо досягнення цілей цієї Угоди. Так, протягом 2017 року проведено шість зустрічей з Українською Стороною ПГС по виконанню Угоди [16].

Політичний діалог між Україною та ЄС відбувається на рівні самітів за участі Президента України, Президента Європейської Ради та Президента Європейської Комісії. 9 липня 2018 р. в Брюсселі відбувся 20-й саміт Україна – ЄС, на якому визначили наступні кроки по імplementації Угоди. По суті, закладено нову якість парадигму політичної інтеграції, економічної асоціації на основі поглиблення відносин з ЄС на основі галузевої інтеграції з повним використанням потенціалу Угоди про асоціацію.

Вагому роль у комунікуванні імplementації Угоди відіграють європейські інституції та фонди, які надають інформаційну, фінансову та організаційну підтримку. Актуальними є проекти ЄС: «Консультаційний фонд підтримки асоціації Україна – ЄС» [22], «Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» [23], «Просування реформ в регіони» [24], «Відкрий Європу» [21] та ін. Проекти фінансуються ЄС та впроваджується спільно з Урядовим офісом з питань європейської інтеграції та галузевими міністерствами, які імplementують Угоду. Головна мета Проектів – посилення інституційної спроможності урядових інституцій України з метою забезпечення комплексного виконання ними зобов'язань в рамках Угоди про асоціацію та моніторингу процесу. Наприклад, Українським центром європейської політики створено сучасний онлайн інструмент «Навігатор Угоди» (на сайті «Європейської правди») для відображення результатів моніторингу виконання Угоди [26].

Подібних ініціатив і проектів є чимало, але пересічні громадяни з різних причин не отримують достатньо інформації. Якщо реформи хоч якось висвітлюються, то імplementація Угоди не посідає належного місця в медіаконтенті, а самі матеріали, що присвячені проблемі, часто неглибокі та несистемні. Про європейську інтеграцію в інформаційному просторі пересічні громадяни можуть знайти в основному новинну інформацію, але небагато інформації про механізми імplementації Угоди, плюси та мінуси цього процесу. Хоча це не означає, що така інформація відсутня, позаяк урядові структури, аналітичні центри України проводять моніторинг процесу, готуючи аналітичні звіти та рекомендації як для органів влади, так і для стейкхолдерів

чи донорів. Але все ж рівень обізнаності громадян щодо імplementації Угоди залишається недостатнім, часто заважає інформаційний шум у вигляді дезінформації та пропаганди щодо негативних наслідків імplementації Угоди. Це призводить до виникнення комунікативних бар'єрів між владою і суспільством (комунікатором і реципієнтом). Як наслідок, з одного боку – високий відсоток громадян, які незадоволені якістю реформ, а з іншого боку – це викликає незрозуміння з боку партнерів ЄС. Потрібні зусилля, щоб подолати комунікативні бар'єри і донести до суспільства думку, що реформи спрямовуються на адаптацію до європейських норм і стандартів, а ключовими елементами Угоди є такі цінності як демократія, верховенство права і права людини. На таких цінностях побудований Європейський Союз. Власне за ці цінності боролися на Майдані, бо для України – це фундамент побудови демократичної політичної системи, успішних внутрішніх реформ та розвитку громадянського суспільства.

Ймовірно, проблема полягає в особливостях розвитку системи масової комунікації в Україні. Теоретичну відповідь на цю проблему дає теорія масової комунікації Д. Мак-Квейла. Наприклад, у «теорії розвитку» йдеться про «специфічні особливості розвитку системи масової комунікації у транзитних державах, серед яких: відсутність необхідної для розвитку системи масової комунікації інфраструктури, професійних навичок, виробничих і культурних ресурсів, цільових аудиторій, відсутність усвідомлення потреби в незалежних медіа. Надається перевага горизонтальним комунікаціям, держава легітимізує можливість цензури, а ЗМІ лояльні до влади» [38]. Такий підхід, на думку автора статті, корелює з українськими реаліями. В іншій теорії Д. Мак-Квейла – «теорії демократичної участі» – йдеться про «потреби та інтереси активного споживача інформації та його право на отримання якісної інформації. Ця теорія відкидає централізацію, комерціалізацію та бюрократизацію, фокусує увагу на інтерактивності, доступі до медіа, широкій громадській участі» [38]. Допоки ми лише теоретизуємо про таку модель масової комунікації в Україні і робимо перші спроби побудови такої моделі з використанням CRM-систем у комунікації. Але інформатизація та діджиталізація медіа і системи державного управління, громадського і особистого життя поступово змінюватимуть ситуацію, як свідчить «теорія демократичної участі». Ми повинні бути готові до того, що в умовах цифрового суспільства стратегічний процес стає безперервним, потрібна тісна співпраця всіх стейкхолдерів і неминуча активна взаємодія з громадськістю. Діджиталізація вимагає об'єктивності розуміння середовища, а комунікування невід'ємний процес у взаємодії влади з громадянами.

На думку автора, проблема існує і в тому, що в Україні допоки відсутня культура ефективного державного управління та культура суспільного діалогу щодо змісту важливих реформ та імplementації Угоди. Ми лише на початковому етапі її розвитку, що заважає ефективній реалізації Стратегії комунікації і підтверджується тим, що в нас і донині:

– використовуються застарілі методи інформування (популістські, емоційні, а не предметні), а інформація, що з'являється в ЗМІ, здебільшого носить репортажний характер, не орієнтована на суспільний запит;

– недостатня увага приділяється комунікації на регіональному та місцевому рівні, адже існує диференціація поглядів на питання європейської інтеграції України в різних регіонах держави, що підтверджують дані соціологічних досліджень;

– низький рівень довіри до влади, про що йшлося вище; відсутня ефективна взаємодія та зв'язки між владою та суспільством (як на центральному, так і місцевому рівнях), що створює певний вакуум у комунікуванні з громадянським суспільством з питань європейської інтеграції;

– низький рівень залучення бізнесу, експертів та науковців у регіонах до поширення інформації з актуальних питань європейської інтеграції та результатів імплементації Угоди про асоціацію;

– відсутня координація зусиль органів державної влади та представників громадянського суспільства у формуванні комунікаційного порядку денного у сфері європейської інтеграції України та проведенні інформаційних заходів;

– майже не використовуються телевізійні платформи з професійно розробленими програмами, що розкривають зміст євроінтеграційних процесів та дають можливість отримання зворотнього зв'язку;

– недостатнє, а то і відсутнє, фінансування з державного та місцевих бюджетів, а також залучення донорської допомоги та фінансових ресурсів бізнесу, громадських організацій для комунікування європейської інтеграції.

Хочеться сподіватися, що в Україні буде більше незалежних ЗМІ, до процесу більше будуть залучатися експерти, науковці та громадянське суспільство, а євроінтеграція буде не лише предметом передвибірчих дискусій, а й змінить змістовний фокус комунікування імплементації Угоди. В даному ключі важливим є вивчення позитивного досвіду держав-членів ЄС і застосування бенчмаркінгу, як інструменту впровадження кращих комунікаційних практик тих держав Центрально–Східної Європи, які стали на шлях трансформації разом з Україною, успішно реалізували свій вибір іє повноправними членами ЄС.

Висновки. Аналізуючи особливості комунікування імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, висновуємо, що Угода – один із дієвих міжнародно-правових механізмів, що посилює роль Європейського Союзу як центру сили у міжнародній системі і сприяє модернізації нашої держави, підвищенню її конкурентоспроможності на світових ринках, утвердженню стабільних демократичних інститутів. Угода про асоціацію чітко визначає поступове економічне та політичне зближення України з ЄС і відповідає національним інтересам України. Правову основу комунікаційного процесу складають: Угода про асоціацію, Стратегія комунікації та низка урядових програм і проектів Європейського Союзу, що визначають глибинність, якість і динаміку змін та реформ в Україні.

Комунікування імплементації Угоди про асоціацію визначається, з одного боку, реаліями сучасного глобалізованого світу, а з іншого – внутрішніми реформами в Україні, плюралізацією громадських структур, рівнем довіри до влади, охопленням цільових груп та необхідністю переходу на рівень масової

комунікації. Не зважаючи на чітко зафіксовану в нормативно-правових актах стратегію зближення України з ЄС, сам цей процес, а також його наслідки для українських громадян, часто залишаються недостатньо зрозумілими широкому загалу, а отже, і весь процес викликає неоднозначну реакцію з боку різних соціальних груп. Змістовний фокус комунікації має відповідати бекграунду цільових аудиторій.

Головною умовою комунікування імплементації Угоди про асоціацію є підвищення рівня поінформованості та рівня знань українців щодо змісту європейської інтеграції, можливостей та викликів, які стоять перед українським суспільством, а також збільшення кількості збалансованої інформації щодо імплементації Угоди, впровадження європейських стандартів і просування європейських цінностей. Задля цього потрібно не лише збільшити обсяг якісної інформації, а й перейти від інформаційної кампанії до комунікаційної. Індикатором оцінки якості комунікування європейської інтеграції та реформ повинні бути, з одного боку, експертні оцінки та аналітичні звіти як урядових, так і громадських структур, а з іншого – результати соціологічних досліджень, що показують зворотній зв'язок і якість комунікації. Без переходу на рівень масової комунікації з охопленням різних цільових груп неможливо успішно реалізувати плани і завдання щодо імплементації Угоди про асоціацію та забезпечити ефективну реалізацію Стратегії комунікації.

Список використаних джерел

1. Баровська А. Технології інформування населення з питань європейської інтеграції України / А. Баровська // Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: матеріали 6-ї регіон. наук.–практ. конф. 14 трав. 2009 р., м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2009. – С. 40–42.
2. Березовська І. А. Вплив Угоди про асоціацію з Євросоюзом на правову систему України / І. А. Березовська // Україна на шляху інтеграції до ЄС: сучасний стан та подальші перспективи Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – Вип. 100 (Частина I). – С. 179–185.
3. Виступ посла ЄС Хюга Мінгареллі 23 лютого 2018 р. на конференції «Підсумки імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2017 рік та подальші плани» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eu-ua.org/pres-reliz/ukraina-mozhe-rozrakhovuvaty-na-povnu-podalshu-pidtrymku-yes-na-shliahu-reform-hugues>
4. Геополітичні орієнтації жителів України: вересень 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=720&page=2>
5. Демченко І. С. Угода про асоціацію між ЄС та Україною: перспективи / І. С. Демченко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2016. – Вип. 41, Т. 2. – С. 211–216.
6. Демченко С. В. Масова комунікація як чинник формування громадянського суспільства в незалежній Україні (глобальне і національне) [Монографія] / С. В. Демченко. – Дніпропетровськ: Вид-во Маковецький, 2009. – 368 с.
7. Дорожня карта законодавчого забезпечення виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони на 2018 – 2019 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/karta-prioritetnikh-zakonoproektiv-u-sferi-evropeyskoi-integratsii.pdf>
8. Дубов Д., Федорів Т., Алієв А., Моїсєєв П. Комунікування реформ: планування, реалізація, оцінка / Д. Дубов, Т. Федорів, А. Алієв, П. Моїсєєв. – К., 2016. – 99 с.
9. Загальнонаціональне опитування «Підсумки–2017: громадська думка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://>

openeurope.in.ua/http://dif.org.ua/article/pidsumki-2017-gromadska-dumk4685

10. Климпуш-Цинцадзе І. Виступ на саміті з депутатами Європейського парламенту в Брюсселі на тему «Імплементція Угоди про асоціацію, майбутнє відносин Україна-ЄС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eu-ua.org/pres-reliz/koordinatsiia-uevointegratsii-v-ukraini-instytutsiyno-zakriplena-ale-tsey-proces-ne>

11. Климпуш-Цинцадзе І. Нова Стратегія поліпшить комунікацію Угоди про асоціацію Україна – ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250372214>

12. Климпуш-Цинцадзе І. Точка неповернення: Україна затвердила план свого зближення з ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/10/26/7072791/>

13. Кузьо М., Хорольський Р., Черніков Д. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: зміст та імплементція. – К., 2015 / М. Кузьо, Р. Хорольський, Д. Черніков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/1.pdf>

14. Мак-Квейл Деніс. Теорія масової комунікації / Д. Мак-Квейл [перекл. з англ. О. Возьна, Г. Сташків]. – Львів: Літопис, 2010. – 537 с.

15. Малик Я. Угода про асоціацію між Україною та ЄС як шлях реформування українського суспільства [Електронний ресурс] // Демократичне врядування Науковий вісник. – 2013. – Вип.11. – Режим доступу: http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik11/fail/Malyk.pdf

16. Органи асоціації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eu-ua.org/orhany-asotsiatsii>

17. Пасічник В. Особливості ратифікації та набуття чинності Угоди про асоціацію між Україною та ЄС / В. Пасічник // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2014. – Вип.36, Ч.2. – С.98–106.

18. Петров Р. А. Особливості транспозиції «acquis» ЄС у правову систему України в процесі імплементції Угоди між Україною та ЄС про асоціацію та Угоди про Енергетичне співтовариство / Р. А. Петров // LexPortus: юрид. наук. журн. Херсон: ФОП Грінь. – 2017. – №1. – С.22–38.

19. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації / Г. Г. Почепцов. – К.: Ваклер, 2003. – 652 с.

20. Презентація результатів дослідження громадської думки «Нова Європа: як її бачать українці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://neweurope.org.ua/analytics/nova-uevropa-yak-yiyi-bachat-ukrayintsi/>

21. Проект ЄС «Відкрий Європу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://openeurope.in.ua/>

22. Проект ЄС «Консультаційний фонд підтримки асоціації Україна-ЄС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.giz.de/en/worldwide/64052.html>

23. Проект ЄС «Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.association4u.com.ua/index.php/uk/about-us>

24. Проект ЄС «Промовання реформ в регіони» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/ua/regions_for_reforms

25. Різун В. В. Теорія масової комунікації: Підручник / В. В. Різун. – К.: Просвіта, 2008. – 260 с.

26. Стан імплементції завдань // Європейська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://navigator.eurointegration.com.ua/tasks>

27. Стратегія комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018–2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/779-2017-%D1%80>

28. Суспільно-політичні настрої жителів України: червень 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=767&page=1>

29. Тодорова Н. Імплементція угоди про асоціацію між Україною та ЄС: Екологічний вимір [Текст] / Н. Тодорова // Геополітика України: історія і сучасність: зб. наук. пр. / ред. кол.: І. В. Артьомов (голова) та ін. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2016. – Вип.1 (16). – С.177–188.

30. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page

31. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: перспективи підписання та можливості тимчасового застосування. Аналітична

записка Національного інституту стратегічних досліджень України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/911/>

32. Угода про асоціацію Україна – ЄС: дороговказ реформ. Аналітична доповідь експертів за коорд. Інституту Євroatлантичного співробітництва / за ред. О. Сушка. – К., 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kas.de/ukraine/ukr/publications/32048/>

33. Уряд затвердив План заходів з виконання Угоди про асоціацію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250372542#>

34. Що таке УС ПГС? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eu-ua-csp.org.ua/what-is-eu-ua-csp/>

35. Яковюк І. В. Правові основи європейської інтеграції та її вплив на державно-правовий розвиток України: автореф. дис. д-ра юрид. наук: 12.00.01, 12.00.11 / І. В. Яковюк, Нац. ун-т юрид. акад. України. ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2014. – 40 с.

36. Betlii Olena. Analysis of Communication Strategies for Ukraine on Association Agreement and DCFTA // Communicating Europe in a New Regional Security Context. – P.6–16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Communicatin-Europe_book_concept_eng_12-04-3.pdf

37. Goban-Klas Tomasz. Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu / Goban-Klas Tomasz. – Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, – 2009. – 340 s.

38. McQuall Denis. Teoria komunikowania masowego / McQuall Denis. – Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 2008. – 578 s.

References

1. Barovs'ka A. Tehnologii' informuvannya naseleennja z pytan' jevropejs'koi' integracii' Ukrai'ny / A. Barovs'ka // Aktual'ni problemy jevropejs'koi' ta jevroatlantychnoi' integracii' Ukrai'ny: materialy 6-i' region. nauk.-prakt. konf. 14 trav. 2009 r., m. Dnipropetrovs'k / za zag. red. L. L. Prokopenka. – Dnipropetrovs'k: DRIDU NADU, 2009. – S.40–42.

2. Berezovs'ka I. A. Vplyv Ugody pro asociaciju z Jevrosojuzom na pravovu systemu Ukrai'ny / I. A. Berezovs'ka // Ukrai'na na shljahu integracii' do JeS: suchasnyj stan ta podal'shi perspektyvy Aktual'ni problemy mizhnarodnyh vidnosyn. – 2011. – Vyp.100 (Chastyna I). – S.179–185.

3. Vystup posla JeS Hjuga Mingarelli 23 ljutogo 2018 r. na konferencii' «Pidsumky implementacii' Ugody pro asociaciju mizh Ukrai'noju ta Jevropejs'kym Sojuzom za 2017 rik ta podal'shi plany» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://eu-ua.org/pres-reliz/ukraina-mozhe-rozrakhovuvaty-na-povnu-podalshu-pidtrymku-yes-na-shliahu-reform-hugas>

4. Geopolitychni orijentacii' zhyteliv Ukrai'ny: veresen' 2017 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=720&page=2>

5. Demchenko I. S. Ugoda pro asociaciju mizh JeS ta Ukrai'noju: perspektyvy / I. S. Demchenko // Naukovyj visnyk Uzhgorodsk'ogo nacional'nogo universytetu. Serija: Pravo. – 2016.– Vyp.41, T.2. – S.211–216.

6. Demchenko S. V. Masova komunikacija jak chynnyk formuvannya gromadans'kogo suspil'stva v nezalezhnij Ukrai'ni (global'ne i nacional'ne) [Monografija] / S. V. Demchenko. – Dnipropetrovs'k: Vyd-vo Makovec'kyj, 2009. – 368 s.

7. Dorozhnja karta zakonodavchogo zabezpechennja vykonannja Ugody pro asociaciju mizh Ukrai'noju, z odnizei' storony, ta Jevropejs'kym Sojuzom, Jevropejs'kym spivtovarystvom z atomnoi' energii' i i'hnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi' storony na 2018 – 2019 roky [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/karta-prioritetnykh-zakonoproektiv-u-sferi-evropejskoi-integratsii.pdf>

8. Dubov D., Fedoriv T., Alijev A., Moisejev P. Komunikuvannya reform: planuvannya, realizacija, ocinka / D. Dubov, T. Fedoriv, A. Alijev, P. Moisejev. – K., 2016. – 99 s.

9. Zagal'nonacional'ne opytuvannya «Pidsumky-2017: gromads'ka dumka» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://openeurope.in.ua/http://dif.org.ua/article/pidsumki-2017-gromadska-dumk4685>

10. Klympush-Cyncadze I. Vystup na samiti z deputatamy Jevropejs'kogo parlamentu v Brjusseli na temu «Implementacija Ugody pro asociaciju, majbutnje vidnosyn Ukrai'na-JeS» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://eu-ua.org/pres-reliz/koordinatsiia-uevointegratsii-v-ukraini-instytutsiyno-zakriplena-ale-tsey-proces-ne>

11. Klympush–Cyncadze I. Nova Strategija polipshyt' komunikaciju Ugody pro asociaciju Ukrai'na – JeS [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250372214>

12. Klympush–Cyncadze I. Tochka nepoverennja: Ukrai'na zatverdyla plan svogo zblyzhenja z JeS [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/10/26/7072791/>

13. Kuz'o M., Horol's'kyj R., Chernikov D. Ugoda pro asociaciju mizh Ukrai'noju ta JeS: zmist ta implementacija. – K., 2015 / M. Kuz'o, R. Horol's'kyj, D. Chernikov [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/1.pdf>

14. Mak–Kvejl Denis. Teorija masovoi' komunikacii' / D. Mak–Kvejl [perekl. z angl. O. Voz'na, G. Stashkiv]. – L'viv: Litopys, 2010. – 537 s.

15. Malyk Ja. Ugoda pro asociaciju mizh Ukrai'noju ta JeS jak shljah reformuvannja ukrai'ns'kogo suspil'stva [Elektronnyj resurs] // Demokratichne vrvjaduvannja Naukovyj visnyk. – 2013. – Vyp.11. – Rezhym dostupu: http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik11/fail/Malyk.pdf

16. Organy asociacii' [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://eu-ua.org/orhany-asotsiatsii>

17. Pasichnyk V. Osoblyvosti ratyfikacii' ta nabuttja chynnosti Ugody pro asociaciju mizh Ukrai'noju ta JeS / V. Pasichnyk // Visnyk L'viv's'kogo universytetu. Serija mizhnarodni vidnosyny. – 2014. – Vyp.36, Ch.2. – S.98–106.

18. Petrov R. A. Osoblyvosti transpozycii' «acquis» JeS u pravovu systemu Ukrai'ny v procesi implementacii' Ugody mizh Ukrai'noju ta JeS pro asociaciju ta Ugody pro Energetychno spivtovarystvo / R. A. Petrov // Lex Portus: juryd. nauk. zhurn. Herson: FOP Grin'. – 2017. – №1. – S.22–38.

19. Pohepcov G. G. Teorija komunikacii' / G. G. Pohepcov. – K.: Vakler, 2003. – 652 s.

20. Prezentacija rezul'tativ doslidzhennja gromads'koi' dumky «Nova Jevropa: jak i'i' bachat' ukrai'nci» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://neweurope.org.ua/analytics/nova-jevropa-yak-yiyi-bachat-ukrayintsi/>

21. Proekt JeS «Vidkryj Jevropu» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://openeurope.in.ua/>

22. Proekt JeS «Konsul'tacijnyj fond pidtrymky asociacii' Ukrai'na–JeS Konsul'tacijnyj fond pidtrymky asociacii' Ukrai'na–JeS» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.giz.de/en/worldwide/64052.html>

23. Proekt JeS «Pidtrymka vprovadzhenja Ugody pro asociaciju mizh Ukrai'noju ta JeS» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.association4u.com.ua/index.php/uk/about-us>

24. Proekt JeS «Prosuvannja reform v regiony» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.ier.com.ua/ua/regions_for_reforms

25. Rizun V. V. Teorija masovoi' komunikacii': Pidruchnyk / V. V. Rizun. – K.: Prosvita, 2008. – 260 s.

26. Stan implementacii' zavdan' // Jevropejs'ka pravda [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://navigator.eurointegration.com.ua/tasks>

27. Strategija komunikacii' u sferi jevropejs'koi' integracii' na 2018–2021 roky [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/779–2017-%D1%80>

28. Suspil'no–politychni nastroi' zhyteliv Ukrai'ny: cherven' 2018 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.kiis.com.g=ukr&cat=reports&id=767&page=1>

29. Todorova N. Implementacija ugody pro asociaciju mizh Ukrai'noju ta JeS: Ekologichnyj vymir [Tekst] / N. Todorova // Geopolityka Ukrai'ny: istorija i suchasnist': zb. nauk. pr. / red. kol.: I. V. Art'omov (golova) ta in. – Uzhgorod: DVNZ «UzhNU», 2016. – Vyp.1 (16). – S.177–188.

30. Ugoda pro asociaciju mizh Ukrai'noju ta Jevropejs'kym Sojuzom [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page

31. Ugoda pro asociaciju mizh Ukrai'noju ta JeS: perspektyvy pidpysannja ta mozhlyvosti tymchasovogo zastosuvannja. Analytichna zapyska Nacional'nogo instytutu strategichnyh doslidzen' Ukrai'ny [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.niss.gov.ua/articles/911/>

32. Ugoda pro asociaciju Ukrai'na – JeS: dorogovkaz reform. Analytichna dopovid' ekspertiv za koord. Instytutu Jevroatlantynhogo spivrobitnytva / za red. O. Cushka. – K., 2012 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.kas.de/ukraine/ukr/publications/32048/>

33. Urjad zatverdyl Plan zahodiv z vykonannja Ugody pro asociaciju [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250372542#>

34. Shho take US PGS? [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://eu-ua-csp.org.ua/what-is-eu-ua-csp/>

35. Jakovjuk I. V. Pravovi osnovy jevropejs'koi' integracii' ta i'i' vplyv na derzhavno–pravovij rozvytok Ukrai'ny: avtoref. dys. d-ra juryd. nauk: 12.00.01, 12.00.11 / I. V. Jakovjuk, Nac. un-t juryd. akad. Ukrai'ny. im. Jaroslava Mudrogo. – Harkiv, 2014. – 40 s.

36. Betlii Olena. Analysis of Communication Strategies for Ukraine on Association Agreement and DCFTA // Communicating Europe in a New Regional Security Context. – P.6–16 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Communication-Europe_book_concept_eng_12-04-3.pdf

37. Goban–Klas Tomasz. Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu / Goban–Klas Tomasz. – Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN. – 2009. – 340 s.

38. McQuall Denis. Teoria komunikowania masowego / McQuall Denis. – Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 2008. – 578 s.

Gerasymchuk T. F., Ph.D. in Historical Science, Associate Professor, Rivne State University of the Humanities (Ukraine, Rivne), gff.polit.education@gmail.com

Implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union: particular qualities of communication

The article analyzes the particular communication qualities of the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union on the basis of the system and structural–functional approaches. Communication of the implementation of the Association Agreement, and is the purpose of this article research, is determined, on the one hand, by the realities of the modern globalized world and, on the other hand, by internal reforms in Ukraine, by the pluralization of civil structures, the level of trust to the government, the coverage of target groups and the necessity of the transition of the level of mass communication. The legal basis of the communication process consists of the Association Agreement, the Communication Strategy and a number of governmental programs and projects of the EU that determine the depth, quality and dynamics of changes and reforms in Ukraine. The main condition for communicating of the implementation of the Association Agreement is system work on the implementation of the Communication Strategy and ensuring the effective functioning of the multilevel communication model on the basis of interaction between the European Union institutions, government structures of Ukraine, the expert community and civil society.

Keywords: the European Union, the Association Agreement, implementation, communication, Communication Strategy.

* * *

УДК 32.01:303.42(477)

Гоцуляк В. М.,

кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри філософії і політології, Хмельницький національний університет (Україна, Хмельницький), gotsylak@ukr.net

ЛЕГІТИМАЦІЯ КОЗАЦТВА ЯК ПОЛІТИЧНОЇ СИЛИ В ЛІТОПИСІ САМОВИДЦЯ

Досліджується феномен козацтва, яке в українській ранньомодерній історії було основною державотворчою силою та його реєція в суспільно–політичній думці у другій половині XVII – початку XVIII ст. Осмислення цих процесів у пам'ятках літератури, історії значною мірою відбувалося за рахунок імперативів історичної пам'яті, міфологем в свідомості.

З'ясовано, що поява козацьких літописів в історії української політичної думки XVII–XVIII ст. була своєрідною літературною, історичною реакцією на потребу в сприйнятті козацтва як легітимної сили і висвітлення подій Національно–визвольної боротьби українського народу середини XVII ст., часу Руїни і подій XVIII ст. Автори козацьких літописів у своїх творах писали про самобутність своєї Вітчизни – Гетьманщини, насолощували на тягості державотворчої традиції від давньоруських, а деколи й античних часів.

Ключові слова: ранньомодерна Україна, козацтво, «Літопис Самовидця», національна ідентичність, Національно–визвольна війна, держава.

В українській ранньомодерній історії козацтво було основною державотворчою силою. Його діяльність,